

CONSELL GENERAL

PRINCIPAT D'ANDORRA

Grup mixt

SESSIÓ DEL CONSELL GENERAL

16 DE DESEMBRE DEL 2014

**INTERVENCIÓ DE JAUME BARTUMEU CASSANY, EN NOM DEL
GRUP PARLAMENTARI MIXT EN EL DEBAT DE L'ESMENA A LA
TOTALITAT AL PROJECTE DE **LLEI DE PRESSUPOST
GENERAL PER AL 2015****

El pressupost 2015 no és el que Andorra necessita. És essencialment un pressupost de funcionament i de transferències amb la contrapartida d'un endeutament que només marginalment es dedica a la inversió i que porta el pes mort de milions pel retorn d'interessos anuals.

Durant les presentacions dels pressupostos de la present legislatura el Govern ha anat destacant la necessitat de dur a terme les reformes necessàries amb la finalitat de preparar l'economia andorrana per quan la situació econòmica de l'entorn comencés a créixer. En la presentació del darrer pressupost de la legislatura, es destaca la importància de tres reformes: l'obertura econòmica, el model fiscal i l'equilibri pressupostari, i s'afirma que "arribem al final de la legislatura amb aquests grans objectius aconseguits".

Però si analitzem el projecte de llei que esmenem a la totalitat, ens adonem que els objectius del nou model fiscal no s'han assolit i l'equilibri pressupostari tampoc no s'ha aconseguit.

I- Alguns breus comentaris pel que fa als ingressos:

- 1) El projecte preveu un important increment dels ingressos corrents (d'uns 35 milions d'euros, prop d'un 10%) respecte del pressupost de 2014. Les despeses també augmenten, però molt més les corrents (uns 28 milions sense considerar les despeses financeres, una mica més del 10%) que les de capital (uns 3 milions, un 3%). Finalment, la previsió és que el dèficit superi lleugerament els 30 milions d'euros, el que representaria una caiguda de gairebé un 25% respecte el pressupost de 2014. Ja veurem però que el dèficit es redueix fent menys del que caldria.
- 2) Les previsions són que els ingressos dels impostos directes arribin al 2015 a prop de 69 milions d'euros, mentre que els derivats d'impostos indirectes es situïn en 295 milions. Si comparem la previsió d'ingressos amb el pressupost de 2014, la recaptació prevista per impostos directes augmenta en uns 20 milions d'euros, gràcies tant a l'aplicació per primer cop de l'IRPF com a un increment en la recaptació de l'impost de societats. I els impostos indirectes augmenten en uns 17 milions, gràcies en aquest cas a un increment en la recaptació de l'IGI. En conseqüència, l'increment en la recaptació ve motivat pel desenvolupament del nou model fiscal. Un model que els membres del nostre Grup parlamentari hem defensat i promogut molt abans que els consellers de DA, que no en volien ni sentir parlar, s'hi hagin conformat.

Amb aquesta previsió d'ingressos, i si afegim en el sistema fiscal les cotitzacions a la CASS (com es fa a nivell internacional, atès que també és un pagament obligatori), observem que el pes dels impostos directes en el conjunt del sistema fiscal andorrà arriba al 12%, mentre que els indirectes representen un 52%, gairebé un 450% més que els directes, i les cotitzacions socials un 38%. Si ho comparem amb l'estructura mitjana als països de la UE, s'observa com el sistema fiscal europeu està molt més equilibrat, i el pes dels impostos directes és molt més proper al dels impostos indirectes. Per tant, Andorra encara està lluny d'aquest sistema fiscal més equilibrat, fet que no vol dir que el nivell de pressió fiscal hagi de

ser el mateix que a Europa. Aquí ens estem referint al pes relatiu de les diferents categories impositives (impostos directes, indirectes i cotitzacions socials) per tal de tenir un sistema fiscal més just i més estable.

- 3) El sistema fiscal andorrà, tal com diu l'art. 37 de la Constitució, ha de ser just. I aquesta justícia s'assoleix principalment mitjançant un impost directe com és l'IRPF que permeti gravar de manera progressiva el total d'ingressos dels ciutadans (tant del treball com del capital), tot tenint en compte les seves circumstàncies personals i familiars.

I el sistema fiscal andorrà ha d'assegurar el finançament de tota la despesa pública (despesa social, inversió, etc.) per tal de garantir l'equilibri pressupostari, i això només es pot assolir amb impostos que, com l'IGI, l'IRPF i l'impost de societats gravin bases àmplies (tot el consum, tota la renda o tots els beneficis), encara que amb tipus impositius moderats.

En definitiva, estem convençuts que Andorra ha de seguir amb el desenvolupament d'un sistema fiscal modern i homologable. Però en el projecte de pressupost del proper any, es comprova la forta dependència dels ingressos impositius respecte del tabac i els carburants. Tot i que no tenim la xifra per aquest any, recordem que l'any passat els ingressos impositius derivats del tabac representaven gairebé un 30% del total d'ingressos impositius!

II- Quant a les despeses:

- 1) En relació a les despeses corrents, l'increment previst del 10% ve motivat per dues raons principals.
  - a) Un fort augment en les transferències a la CASS per cobrir el dèficit de la branca general, els ingressos de la qual han caigut en favor de la branca de jubilació, d'acord amb la nova Llei. Val a dir, que el mateix Govern destaca que en un futur la solució als problemes financers de la CASS exigiran increments en les cotitzacions. Volem dir que el que caldria alhora és implementar mesures de sostenibilitat del sistema de salut sense retallar prestacions com s'està fent.
  - b) El segon motiu és la dotació d'una previsió per fer front en el futur als compromisos del complement de jubilació dels funcionaris.
- 2) Pel que fa a les despeses d'inversió, i en particular les inversions reals, el Govern afirma que la xifra pressupostada, uns 50 milions d'euros, "permet impulsar les inversions necessàries per fer front a la capacitat de renovació dels actius patrimonials del Govern i possibilita la realització de nous projectes d'interès nacional; i alhora, injecta uns recursos necessaris a un sector important de l'economia andorrana, com és el de la construcció i de tots els serveis". A més, es pretén que la previsió pel 2015 va en la línia ascendent de la inversió pública al llarg de la legislatura. Tanmateix, aquestes afirmacions no coincideixen gens amb la realitat.

Mirem dades de liquidació dels pressupostos, les reals en lloc de les previstes, a 2012 la xifra liquidada d'inversió pública va ser d'uns 135 milions d'euros; al 2013, uns 36 milions; i durant el primer semestre de 2014, uns 7 milions. Al 2013, la xifra executada va representar el 70% del

pressupostat i la xifra executada, durant el primer semestre de 2014 de moment representa un 8% del total.

Per tant, quan parlem d'inversions reals és aconsellable fer la comparativa amb altres anys tenint en compte la realitat (la inversió real), en lloc de prendre previsions que després s'han allunyat de la realitat. I l'experiència més immediata, porta a creure que finalment la inversió real que s'executa és molt inferior a la pressupostada, per tal d'evitar d'aquesta manera que el dèficit públic augmenti excessivament. Però, quina és la inversió que necessita l'economia andorrana: la totalitat pressupostada o només la part que finalment s'executa?

Amb els camins de despeses i ingressos ja predefinits, l'objectiu de reduir el dèficit com eix prioritari de la política econòmica, les partides d'interessos del deute, pensions, desocupació, transferències als comuns compromeses, i la reforma fiscal en procés d'execució imminent, el que queda per esbrinar acaba sent secundari.

Tenim un pressupost per a un any electoral, i alhora un pressupost subordinat a la situació del nostre entorn més proper.

La desigualtat social creixent, la caiguda dels ingressos i els baixos salaris mantindran el consum de les famílies molt anèmic. I així no hi haurà recuperació.

Estem, Sr. Martí, davant una recuperació anèmica.

Mirin, la lògica comptable no és pas una política.

El Govern ens té acostumats als discursos sobre la necessitat de reformar l'economia.

Però, el pressupost ho demostra, no hi ha una posta en marxa progressiva d'una agenda de mesures inscrites en una visió de conjunt de la societat andorrana i de la seva adaptació.

Aquest pressupost busca un equilibri entre dues exigències contradictòries: d'una banda la reducció de les despeses públiques; d'altra banda els sacrificis que es pot demanar a una o altra categoria social, econòmica o bé, en l'àmbit institucional, als Comuns.

En aquesta segona banda els pressupostadors avaluen la capacitat de represàlia és a dir, de perill o nocivitat en termes electorals.

El pressupost, fidel reflex de la política de DA, es presenta així com una mena de comptabilitat en partida doble, ben particular.

L'objectiu de cadascú no va més enllà de preservar els seus avantatges adquirits i, si es pot, obtenir-ne de nous.

Cada reforma és viscuda com un enfrontament que comporta beneficiats i perjudicats. D'aquí aquesta política en termes de comptabilitat que no té cap projecte.

El Govern espigola i recull entre les mesures que se li proposen, redueix un capítol avui, encara que l'augment demà si la mesura projectada desferma més malcontents dels previstos. En resulta un poti-poti de mesures adoptades

apressadament sense que se n'hagi mesurat gaire, per no dir gens, els costos, les conseqüències i les contradiccions.

Aquesta visió purament comptable de la política no obre cap perspectiva.

La reducció de les despeses de funcionament és necessària. N'estic convençut. Però això no vol pas dir que sigui un projecte que pugui motivar els agents socials i econòmics a acceptar les reformes i els sacrificis que comporten.

Sóc plenament conscient que el principal problema al que ens enfrontem és la crisi econòmica i els seus efectes: la desocupació, el creixement de les desigualtats, l'augment de la pobresa i la manca d'oportunitats, especialment entre els més joves i els aturats de llarga durada.

I estic convençut que la ciutadania és, en general, seriosa, treballadora i abnegada. Comprèn que s'ha de fer esforços per sortir d'aquesta situació. Però enfrontada a un deteriorament persistent de les seves condicions de vida i, el que és pitjor, de les seves expectatives de futur, demana més solidaritat en el repartiment dels costos de la crisi.

Aquest pressupost deixa pensar que al govern de DA i al candidat Antoni Martí no sembla importar-los, o no els tenen en compte, aquests efectes de la crisi sobre la desigualtat i la pèrdua d'oportunitats per als més febles.

S'ha de ser molt curosos amb els efectes polítics que tenen les reformes econòmiques que canvien la distribució de la renda a la societat provocant més desigualtat.

Com explica Anton Costas, catedràtic de Política Econòmica (UB), els defensors de l'economia de mercat han de recordar que el nucli moral que legitima socialment la lliure empresa, és a dir, el capitalisme, no és la competitivitat ni l'eficiència dels mercats. És el benestar social i les oportunitats que genera, especialment pels que més ho necessiten.

Una recent enquesta d'opinió indicava que el 54% de la ciutadania espanyola creu que ha baixat de nivell social amb la crisi. Seria interessant disposar d'una enquesta semblant a Andorra. Tanmateix la preocupació per la desigualtat no és a l'agenda política del Govern en aquest pressupost.

Els recordem que la Creu Roja ja fa més d'un any que gestiona el restaurant Cal Focall d'Andorra la Vella un menjador social.

Al dia l'equipament rep una quinzena d'usuaris i és un termòmetre de la situació social del país.

I contràriament al que pretén el candidat Antoni Martí, la recuperació econòmica no és encara aquí.

Les darreres notícies sobre els països més rellevants de l'Eurozona no permeten descartar una nova recaiguda.

Mentre, l'estancament continua.

I l'FMI creu que hi ha un 40% de possibilitats d'una nova recessió.

Aquest final d'any s'han debilitat alguns indicadors de demanda de les famílies andorranes. Endeutament elevat de famílies i empreses, estancament en la renda de les famílies no inciten a l'augment del consum i la inversió.

Que l'economia andorrana creixi el 2015 dependrà de que les economies francesa i espanyola, els nostres principals clients, abandonin l'estancament i la recessió en què estan immerses.

Reforçar la inversió, en la seva concepció més àmplia, hauria de ser, avui, al centre de les preocupacions dels responsables polítics perquè la timidesa del redreçament econòmic europeu es deriva de l'absència d'inversió suficient. La inversió està en punt mort a Andorra i arreu d'Europa.

Però amb uns interessos històricament baixos tot faria pensar que el moment és ideal per a invertir, preparar i dibuixar l'Andorra del futur. Com es pot explicar que afluixi la inversió malgrat el feble cost del capital?

Hi ha qui pensa, amb força fonament, que l'aturada de les inversions és també una conseqüència d'una finança de difícil control, malgrat els esforços de regulació, i que està ben poc al servei dels interessos de l'economia real, de llarg termini.

D'altra banda una anàlisi del Pressupost 2015 deixa en evidència que el Govern ha tancat els números de qualsevol manera.

A la pàg. 35 del Llibre 2 en relació a la despesa per les Eleccions només s'ha previst 40.461 euros per finançament electoral dels partits en funció dels resultats, d'acord amb la llei qualificada de finançament electoral del 15 de desembre del 2000 que preveia pagar 300 euros/escó i 10 euros/vot obtingut.

Amb un cens de 20.000 electors per les eleccions generals, comptant que hi hagués una abstenció del 20%, ja caldria una previsió de 320.000 euros + 8.400 euros pels consellers generals elegits (300 x 28).

La previsió tampoc no quadra amb la nova llei recentment votada que tot i reduir les subvencions a la meitat, encara superaria amb escreix (160.000 euros + 4.200 euros) la minsa previsió.

I tot plegat és encara més mal engiponat si es preveu organitzar i celebrar les eleccions comunals per a les quals caldria sumar-hi no pas menys de 164.320 euros amb la llei del 2000 i en tot cas 82.160 euros amb la llei d'enguany.

Tant soroll amb la funció pública i el Govern que havia de tancar l'aixeta de les contractacions de personal al servei de l'Administració i ara demana les mans lliures per a poder contractar personal eventual igual que també ho pretén fer la CASS.

Tantes compareixences per explicar que Andorra segueix les recomanacions del Grup d'Estats contra la corrupció (GRECO) del Consell d'Europa i aneu reduint any rere any la minsa assignació de la Unitat de Prevenció i lluita contra la corrupció del ministeri de Finances (-12% el 2014 i -16,20% enguany).

Per afrontar la corrupció no n'hi ha prou amb lleis, calen recursos. Però el Govern no en vol donar sinó que els retalla.

En un moment que el departament de Finances ha de desenvolupar la cooperació internacional i l'assessorament pels intercanvis d'informació tributària es redueix en un -23,44% el projecte.

Mentre la crisi apreta, el Pla de reactivació del Comerç es presenta sense cap increment en relació a l'assignació de l'any passat.

Hi ha més comentaris a fer però no caben en aquesta intervenció. Els deixo per la rèplica.

CONCLUSIÓ

Els deia en el debat del 12 de desembre de l'any passat que l'escenari econòmic i social d'Andorra era molt preocupant i requeria una altra política econòmica. El pressupost pel 2015 no aporta cap esperança. Només ensenya la perspectiva electoralista amb què s'ha preparat.

L'esmenem a la totalitat però no ens limitem a manifestar la nostra oposició sinó que proposem sis línies alternatives de política econòmica:

1- Tranquil·litzar els inversors, clarificant el marc reglamentari i fiscal

Dur a terme inversions de llarg termini comporta agafar un risc important. En particular, els inversors temen les modificacions periòdiques i a vegades retroactives del marc reglamentari i fiscal. Val a dir que en aquesta legislatura a ben segur que no s'ha pas pogut tranquil·litzar ningú amb les repetides equivocacions, modificacions i improvisacions legislatives de la majoria taronja.

Per això és essencial preservar i reforçar la protecció dels inversors tot i permetent el lliure joc de la competència.

La primera exigència és doncs dotar Andorra d'un marc reglamentari fiscal clar i estable en el temps. I això a tots els nivells: al nacional però també al comunal.

2- Orientar l'estalvi cap a la inversió productiva

Caldria prendre consciència que a Andorra tenim molt estalvi mal utilitzat.

Es tracta d'orientar l'estalvi cap al finançament de les empreses i els projectes de desenvolupament que poden tenir un impacte positiu immediat sobre l'ocupació i el creixement.

3- Donar confiança a la joventut

S'ha de promoure entre els joves el valor d'adoptar iniciatives.

El sistema educatiu andorrà hauria d'aconseguir traduir aquesta voluntat de retornar la confiança als joves i fer evolucionar les mentalitats davant el fracàs.

D'una banda això significa acompanyar fermament els joves que han sortit del sistema escolar sense cap diploma amb la finalitat de permetre'ls adquirir una formació professional personalitzada.

4- Invertir en el capital humà de la gen gran

Es parla molt de progressivitat de la jubilació però el fet evident és que cal una transició més progressiva entre el treball i el no-treball en el moment de la jubilació.

La inversió més important és la que es fa en el capital humà: la vida ha de ser una continuïtat de formació, treball i anys de descans. S'ha de repensar el mercat del treball globalment, facilitar el treball parcial a les persones que arribades a l'edat de jubilació vulguin mantenir una activitat i facilitar així l'entrada dels joves al treball.

5- Reforçar una política d'inversió en infraestructures i en sectors que facilitin la creació d'ocupació

Ens trobem avui en mig de moltes incerteses. Hi ha molts dubtes: quines necessitats suplementàries crearà el progressiu envelliment de la població? I el desenvolupament sostenible?

S'ha d'apostar per un cert nombre de sectors de futur i concentrar-hi els esforços. Però les fites han de ser sectorials i no pas adreçats a empreses concretes.

En lloc de deixar recular la inversió Andorra hauria d'adoptar una estratègia d'inversions en l'energia, les infraestructures i l'educació per aguantar un creixement a llarg termini.

Paral·lelament estem convençuts que s'han de dur a terme polítiques pressupostàries contracíclics: rellançar la inversió en període d'estancament i reducció dels dèficits en període de creixement.

6- Allargar el venciment de l'endeutament públic

A l'Estat andorrà li convé un esglaonament a llarg termini de l'endeutament actual. Això permetria fer afluir la pressió del termini de les obligacions actuals i ens situaria en una menor dependència de l'agència de qualificació (Standars & Poors)

A més, en la conjuntura actual, permetria de cristal·litzar els nivells d'interessos, actualment molt baixos.

Aquest allargament del calendari s'hauria de conjuminar, no cal dir-ho, amb un augment de la credibilitat de les nostres institucions a partir del que he proposat en el primer apartat, per no fer augmentar la prima de risc.

Aquestes són les nostres propostes, que, com tothom pot constatar són diferents de la seva mala manera de governar.

No serem nosaltres els que ens alegrarem quan les coses van malament. En això tampoc som com alguns de vostès.

Si l'economia creix o, millor, s'encongeix menys, ens n'alegrarem.

Si milloren les importacions ho celebrarem.

Si la temporada turística hagués estat bona, nosaltres ens n'alegraríem.

Però si li vull dir al candidat Antoni Martí que la propaganda no ens treu de la crisi.

Amb la propaganda –que la paga el pressupost de l'Estat i no pas DA– no creix l'economia de tots.

No es pot parlar de recuperació quan es retallen les pensions. Tampoc es pot parlar de recuperació retallant la despesa en sanitat. Ni podem parlar de recuperació quan encara hi ha un nombre important de persones al servei d'ocupació amb moltes dificultats de reinserció laboral.

No es pot proclamar la recuperació mentre les famílies no poden sortir d'aquesta situació d'asfíxia per les hipoteques.

Vostès tenen un model que es basa en baixar salaris, retallar els drets i poca cosa més. Aquest model no porta enlloc.

El progrés d'Andorra, com el de tota Europa, ha de venir agafat de la mà del creixement i la cohesió social.

El govern de DA ha optat per una política de retallades i s'ha equivocat.

Nosaltres defensem la igualtat d'oportunitats no solament per aprendre, a l'escola, sinó també per emprendre, a l'economia productiva. Per progressar individualment i per tirar endavant col·lectivament.

Perquè un país es defineix, entre altres coses, pel seu nivell de solidaritat: com recaptar impostos als que més tenen per distribuir-los en serveis per a tota la ciutadania, tenint en molt en compte aquells grups de persones que estan en risc social.

Això defineix un bon país.

I la millor manera de saber de quin color és un govern és mirant la seva política fiscal i la seva política d'integració.

I aquest punt és el que més ens separa de la dreta andorrana, que vostè, Sr. Martí, vol representar encara que li hagin sortit competidors.

Mirin, els problemes es resoldran, o no. Però el que no podem fer és deixar que es podreixin. Menys encara quan sabem que la causa d'aquesta manca d'acció respon més al càlcul electoral que no pas al convenciment que l'estratègia del no fer res és la correcta.

La responsabilitat ens obliga, avui, a explicar les serioses dificultats que continua evidenciant l'economia andorrana, i la seva elevada dependència dels països veïns i d'Europa, al capdavant.

Ja acabo i els dic que o s'estimula la demanda de béns i serveis –millor via inversió– o tenim el dècim guanyador per a la trista loteria de la depressió.